

Briselē, 19.7.2016.
COM(2016) 476 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

**Progresu ziņojums par ES muitas riska pārvaldības stratēģijas un rīcības plāna
īstenošanu**

{SWD(2016) 242 final}

SATURS

1	IEVADS	3
2	KOPĒJAIS VĒRTĒJUMS	3
2.1	Mērķis un metodika	3
2.2	1. mērķis — uzlabot datu kvalitāti un reģistrēšanas kārtību	4
2.3	2. mērķis — nodrošināt piegādes ķēdes datu pieejamību un riska pārvaldībai nozīmīgas informācijas un kontroles rezultātu apmaiņu	4
2.4	3. mērķis — attiecīgā gadījumā īstenot kontroles un riska mazināšanas pasākumus (risku savlaicīga izvērtēšana un — vajadzības gadījumā — kontrole)	5
2.5	4. mērķis — uzlabot iespējas vienotās riska pārvaldības sistēmas efektīvas īstenošanas nodrošināšanai un labākai reaģētspējai jauna veida risku gadījumā.....	6
2.6	5. mērķis — sekmēt savstarpēju sadarbību un informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem un citām iestādēm dalībvalstu un ES līmenī.....	7
2.7	6. mērķis — uzlabot sadarbību ar uzņēmējiem	9
2.8	7. mērķis — izmantot muitas starptautiskās sadarbības potenciālu	9
3	SĀKOTNĒJIE SECINĀJUMI	10

1 IEVADS

Padomes 2014. gada 4. decembra secinājumos, kuros apstiprināti 2014. gada ES muitas riska pārvaldības stratēģija un rīcības plāns¹ (turpmāk “stratēģija” un “rīcības plāns”), Komisija tiek aicināta 18 mēnešu laikā ziņot Padomei par stratēģijas un rīcības plāna īstenošanu un sasniegtajiem rezultātiem.

Šis progressa ziņojums (turpmāk “ziņojums”) ir Komisijas atbilde uz minēto aicinājumu.

Stratēģijas vispārējais mērķis ir nodrošināt tādu augstas kvalitātes vairāku līmeņu pieeju riska pārvaldībai, kura būtu efektīva un racionāla. Stratēģijā noteikti šādi septiņi pamatmērķi:

- i. uzlabot datu kvalitāti un reģistrēšanas kārtību;
- ii. nodrošināt piegādes ķēdes datu pieejamību un riska pārvaldībai nozīmīgas informācijas apmaiņu muitas dienestu starpā;
- iii. attiecīgā gadījumā īstenot kontroles un riska mazināšanas pasākumus;
- iv. uzlabot veikspēju;
- v. sekmēt starpnozaru sadarbību un informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem un citām iestādēm dalībvalstu un ES līmenī;
- vi. uzlabot sadarbību ar uzņēmējiem;
- vii. izmantot muitas starptautiskās sadarbības potenciālu.

Rīcības plānā izklāstīta virkne pasākumu (kopā 22 pasākumi un 54 apakšpasākumi) attiecībā uz katru no mērķiem. Ir izstrādāts pasākumu īstenošanas ceļvedis un norādīti 64 plānotie rezultāti. Lielāko daļu no šiem pasākumiem veic Komisija vai tie ir Komisijas atbildībā.

Komisijai stratēģijas īstenošanā palīdz Riska pārvaldības stratēģijas īstenošanas koordinācijas grupa, kuras sastāvā ir visu dalībvalstu pārstāvji. Grupa ir piedalījies šā ziņojuma sagatavošanā.

2 KOPEJAIS VĒRTĒJUMS

2.1 Mērķis un metodika

Šajā ziņojumā sniegts vispārējs kvalitatīvs novērtējums par stratēģijas īstenošanu². Tajā aprakstīts progress, kas panākts virzībā uz katru no septiņiem pamatmērķiem, un pausti daži sākotnēji secinājumi. Tā kā kopš pasākumu sākšanas pagājis neilgs laiks, šā ziņojuma mērķis nav novērtēt to ietekmi.

Šajā ziņojumā iekļautā informācija iegūta, veicot apsekojumu Komisijā un dalībvalstīs. Apsekojumā tika ietverti jautājumi par atsevišķo pasākumu (gan jau sāktu, gan to, kas vēl jāuzsāk) īstenošanu, un ar tā palīdzību Komisija apkopoja gan veiksmes stāstus, gan

¹ COM(2014) 527 final.

² Nebija pieejami kvantitatīvi rādītāji, kas ļautu izvērtēt stratēģijas īstenošanā sasniegto progresu.

grūtību piemērus, kā arī saņēma komentārus un ieteikumus par īstenošanas procesu kopumā³.

Apsekojums liecina, ka šā ziņojuma sagatavošanas laikā, proti, 18 mēnešus pēc īstenošanas sākuma, lielākā daļa rīcības plānā paredzēto pasākumu un apakšpasākumu ir sākti un pašreiz tiek īstenoti⁴.

Šim ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā pieejama plašāka informācija par katrā pasākumā un apakšpasākumā panākto progresu.

2.2 1. mērķis — uzlabot datu kvalitāti un reģistrēšanas kārtību

Stratēģijā un rīcības plānā pausta nepieciešamība izveidot tiesisko regulējumu, kas nodrošinātu, ka ir pieejami augstas kvalitātes dati — iepriekšēja informācija par kravām saistībā ar preču pārvietošanu piegādes ķēdē — un ka muitas dienesti un citas kompetentās iestādes tos pareizi izmanto riska pārvaldībā. Datu kvalitātes nodrošināšanā galvenie elementi ir ieviestā vairākkārtējā reģistrēšana, proti, sistēma, kad informāciju par vienu un to pašu konkrēto darījumu reģistrē vairāki uzņēmēji, kā arī pašreizējo atbrīvojumu atcelšana pasta un zemas vērtības sūtījumiem. Tiesisko regulējumu veido Savienības Muitas kodekss⁵ un sīki izstrādātie noteikumi, kas iekļauti deleģētajos⁶ un īstenošanas⁷ aktos. Šie jaunie tiesību akti ir spēkā no 2016. gada 1. maija, un to īstenošanai nepieciešamo IT sistēmu izstrāde un uzlabošana notiks saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa darba programmā⁸ paredzēto grafiku.

Tādējādi ir sasniegts mērķis izveidot pilnīgu tiesisko regulējumu, kurā noteiktas prasības attiecībā uz vairākkārtēju reģistrēšanu un datu kvalitātes uzlabošanu, un atliek vienīgi to īstenot.

2.3 2. mērķis — nodrošināt piegādes ķēdes datu pieejamību un riska pārvaldībai nozīmīgas informācijas un kontroles rezultātu apmaiņu

Lai uzlabotu datu kvalitāti un reģistrēšanas kārtību un nodrošinātu piegādes ķēdes datu un riska pārvaldībai nozīmīgas informācijas pieejamību un apmaiņu muitas dienestu

³ Apsekojums tika veikts visās dalībvalstīs un 10 Komisijas struktūrvienībās (Nodokļu politikas un muitas savienības ĢD, Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD, Budžeta ĢD, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD, Migrācijas un iekšlietu ĢD, Tiesiskuma un patērētāju ĢD, Jūrlietu un zivsaimniecības ĢD, Mobilitātes un transporta ĢD, Veselības un pārtikas nekaitīguma ĢD un Eiropas Birojā krāpšanas apkarošanai).

⁴ No stratēģijā un rīcības plānā noteiktajiem 54 apakšpasākumiem 41 (t. i., 76 %) ir pabeigts vai pašreiz tiek īstenots. Turklāt no 64 plānotajiem rezultātiem, kas norādīti ceļvedī, 11 (t. i., 17 %) ir sasniegti un 34 (t. i., 53 %) ir nobeiguma posmā.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.).

⁶ Komisijas 2015. gada 28. jūlija Deleģētā regula (ES) 2015/2446, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV L 343, 29.12.2015., 1. lpp.); Komisijas 2015. gada 17. decembra Deleģētā regula (ES) 2016/341, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz pārejas noteikumiem, kurus paredz attiecībā uz konkrētiem Savienības Muitas Kodeksa noteikumiem, ja attiecīgās elektroniskās sistēmas vēl nedarbojas, un groza Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2015/2446 (OV L 69, 15.3.2016., 1. lpp.).

⁷ Komisijas 2015. gada 24. novembra Īstenošanas regula (ES) 2015/2447, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 343, 29.12.2015., 558. lpp.).

⁸ Komisijas 2016. gada 11. aprīļa Īstenošanas lēmums (ES) 2016/578, ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu (OV L 99, 15.4.2016., 6. lpp.).

starpā, nepieciešams izstrādāt un padarīt pieejamas vajadzīgās IT sistēmas, jo īpaši jauno importa kontroles sistēmu.

Savienības Muitas kodeksa ietvaros jāizstrādā vai jāuzlabo arī citām muitas procedūrām paredzētās IT sistēmas.

Importa kontroles sistēma

Viens no stratēģijā noteiktajiem prioritārajiem pasākumiem ir attiecīgu IT risinājumu izstrāde un īstenošana, lai uzlabotu datu kvalitāti, reģistrēšanas kārtību un datu pieejamību drošības un drošuma risku atklāšanai preču ievešanas vietā. Jaunas importa kontroles sistēmas izstrāde ir galvenais plānotais rezultāts saistībā ar šo prioritāti. Ar dalībvalstu atbalstu Komisija ir sagatavojusi ekonomisko pamatojumu un redzējumu, pamatojoties uz izmaksu un ieguvumu ārēju analīzi un priekšizpēti⁹.

Jaunā importa kontroles sistēma būtiski uzlabos ES muitas riska pārvaldību. Kopīgs repozitorijs iepriekšējai informācijai par kravām ir datu kvalitātes un pieejamības nepieciešamās uzlabošanas stūrakmens un tās būtisks priekšnoteikums. Ņemot vērā vairākkārtējas reģistrēšanas ieviešanu un gaidāmo iepriekšējas informācijas par kravām apjoma pieaugumu (no aptuveni 40 miljoniem deklarāciju gadā pašreizējā sistēmā līdz aptuveni 400 miljoniem jaunās importa kontroles sistēmas ietvaros), decentralizēta pieeja būtu ļoti apgrūtināša muitai un tirdzniecībai. Izmaksu un ieguvumu analīzē, kas veikta 2013. gadā, kā arī turpmākā izpētē par iespējamajiem variantiem jau ir noteikts, ka vienīgi centralizēta pieeja atbilst nepieciešamībai pēc sistēmas labas pieejamības un ka tā nodrošinās saskaņotu muitas riska pārvaldības pieeju saistībā ar iepriekšēju informāciju par kravām. Kopīgais repozitorijs sniegs iespēju glabāt un apstrādāt iepriekšējas informācijas par kravām pieaugošo apjomu, un dalībvalstis varēs tiešā veidā un vienlaicīgi veikt produktīvu un efektīvu riska novērtējumu jebkurā konkrētā piegādes ķēdē, izmantojot repozitorijā pieejamo informāciju. Izmantojot repozitoriju, dalībvalstis varēs arī apmainīties ar riska pārvaldībai nozīmīgu informāciju un kontroles rezultātiem.

Importa kontroles sistēmas (IKS) 2.0 versijas oficiālā izstrādes posma sākums ir aizkavējies, bet pašreiz jau tiek risināti neskaidrie jautājumi saistībā ar budžetu, pārvaldību, īstenošanas stratēģiju un plānošanu, darbības režīmu, īpašu īstenošanas aktu attiecībā uz IT sistēmu, kā arī projekta iespējām. Sistēmas turpmākajā izstrādē un īstenošanā tiks ievērota pragmatiska, pakāpeniska pieeja (izmantojot moduļus).

2.4 3. mērķis — attiecīgā gadījumā īstenot kontroles un riska mazināšanas pasākumus (risku savlaicīga izvērtēšana un — vajadzības gadījumā — kontrole)

Šajā jomā sasniegtais lielā mērā ir saistāms ar progresu pasākumos, kas stratēģijas pieņemšanas brīdī jau bija sākti, proti, ar aizliegumiem un ierobežojumiem saistītajos pasākumos. Ir sagatavots (sadarbībā ar dalībvalstīm) faktu lapu kopums par izraudzītiem tiesību aktiem, kuros noteikti pie ES ārējās robežas kontrolējamo preču importa un eksporta aizliegumi un ierobežojumi. Faktu lapās aprakstīts tiesiskais regulējums, muitas pienākumi un veicamās dokumentu un fiziskās pārbaudes. Pamatojoties uz šīm faktu lapām, var noteikt muitas kontroļu laiku un to, vai ir nepieciešami papildu ieteikumi muitas dienestiem un citām iestādēm.

⁹ Muitas politikas grupa tika iepazīstināta ar ekonomiskā pamatojuma un redzējuma dokumentiem 2015. gada 3. decembrī.

Komisijas dienesti ES tiesību aktu sagatavošanas vai pārskatīšanas atbalstam ir sagatavojuši norādījumus par to, kā plānojama muitas iesaiste, tostarp to, kā ņemama vērā muitas riska pārvaldība.

2.5 4. mērķis — uzlabot iespējas vienotās riska pārvaldības sistēmas efektīvas īstenošanas nodrošināšanai un labākai reaģētspējai jauna veida risku gadījumā

Lai gan tiek īstenoti daudzi pasākumi, kas paredzēti dalībvalstu un ES resursu uzlabošanai saistībā ar pašreizējās muitas riska pārvaldības sistēmas īstenošanu, progress ir lēns. Dalībvalstis ir aktīvi iesaistījušās vienotās riska pārvaldības sistēmas īstenošanas neatbilstību noteikšanā valstu līmenī un šo nepilnību novēršanas iespēju meklēšanā, tomēr pastāv problēmas, kas saistītas ar dalībvalstu spējām ieviest risinājumus un ES spēju nodrošināt atbilstošus riska analīzes spēju, lai atbalstītu dalībvalstis jaunās importa kontroles sistēmas iniciatīvas ietvaros.

Komisija un dalībvalstu eksperti 2015. gadā veica novērtējumu un konstatēja, ka nepieciešama uzlabota IT sistēma ar risku saistītās informācijas apmaiņai, t. i., jaunas paaudzes muitas riska pārvaldības sistēma.

Kopējie riska kritēriji tika izvērtēti gan dalībvalstu, gan ES līmenī. Dalībvalstis uzsāka izmēģinājuma projektus, lai novērtētu un pārbaudītu kopējo riska kritēriju piemērošanu. Vienlaikus, izmantojot ES līmenī pieejamos datus, tika izmēģināti datizraces rīki un datu analīzes mehānismi. Šo izmēģinājumu mērķis bija noteikt iespējamās papildu iespējas riska pārvaldībā un uzlabot atlasī, jo īpaši attiecībā uz konteineru transportu.

Pašreiz norit process, kura mērķis ir izstrādāt kopējos riska kritērijus visiem riska veidiem, un tā ietvaros Komisija un dalībvalstis ir sākušas darbu pie dažādo finanšu riska veidu definīcijām un pašreizējo drošuma un drošības riska kritēriju pārskatīšanas, jo īpaši attiecībā uz aviokravu pārvadājumu drošību.

Komisija un dalībvalstis turklāt ir veikušas pasākumus, lai nodrošinātu riska kritēriju saskaņotu piemērošanu.

Piemērošanas pārraudzībā un izvērtēšanā tās ir panākušas sinerģiju ar muitas savienības snieguma novērtējumu.

2.6 5. mērķis — sekmēt savstarpēju sadarbību un informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem un citām iestādēm dalībvalstu un ES līmenī

Iestāžu savstarpējā sadarbība kopumā ir uzlabojusies, jo īpaši politikas jomās, kas nav saistītas ar muitu.

Piemēram, ir izstrādāta metodika ar risku saistītās informācijas apmaiņai starp muitas dienestiem un tirgus uzraudzības iestādēm produktu drošuma jomā. Dalībvalstis tika iepazīstinātas ar šīs metodikas aprakstu¹⁰ 2015. gada decembrī.

Muitas dienestu un citu robežkontroles iestāžu sadarbībā ir iespējami uzlabojumi saistībā ar informācijas apmaiņu par ceļotāju vai apkalpes locekļu pārvadāto preču kontroli. Šis jautājums aplūkots 2016. gada aprīļa paziņojumā “*Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas*”¹¹.

Šobrīd tiek gatavots izvērtējums par muitas un robežsardzes sadarbību, tostarp 2013. gada pamatnostādņu¹² īstenošanu. Sākotnējie rezultāti kopumā liecina par labu sadarbības līmeni, un ir apkopoti labās prakses piemēri.

Rīgā 2015. gada 7. un 8. maijā notika augsta līmeņa seminārs par pasažieru kontroli ar mērķi uzlabot integrētu robežu pārvaldību, kura balstīta muitas dienestu un citu iestāžu sadarbībā. Seminārā tika noteikta programma turpmākajam darbam un muitas dienestu un citu robežkontroles iestāžu sadarbībai, tostarp iepriekšēju pasažieru datu pieejamības nodrošināšanai muitas vajadzībām. Lai uzlabotu sadarbību ar *Frontex*¹³, ir sākts oficiāls dialogs, kura uzmanības centrā ir pienākumi, kas ietilpst aģentūras kompetencē un muitas kompetencē, piemēram, muitas riska pārvaldība.

Muitas kodeksa komitejas riska pārvaldības nodaļa ir novērtējusi ietekmi, ko uz muitu radītu informācijas apmaiņa, kā paredzēts Pasažieru datu reģistra (PDR) direktīvā un Iepriekšējas pasažieru informācijas (IPI) direktīvā. Ir svarīgi nodrošināt muitas līdzdalību valstu pasažieru informācijas nodaļās (PIN) un/vai šo datu pieejamību muitai saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/681¹⁴, lai muiža varētu produktīvi un efektīvi kontrolēt pasažieru pārvadātās preces. Šie dati ir uzskatāmi par ļoti noderīgiem ar pasažieru bagāžu (vai pasažieru pārvadāto skaidro naudu) saistītā riska noteikšanai un sniedz muitai iespēju veikt mērķtiecīgu un uz riska analīzi balstītu kontroli iecerēšanas brīdī, tādējādi palīdzot cīnīties pret smago un organizēto noziedzību, terorismu un terorisma finansēšanu, vienlaikus ievērojot datu un privātuma aizsardzības pasākumus.

Joprojām sarežģīts uzdevums ir nodrošināt sadarbību ar citām tiesībsardzības iestādēm (tostarp — dažos gadījumos — nodrošināt sadarbību starp muitas dienesta struktūrvienībām, kas atbild par muitas kontroli / riska pārvaldību, un tām, kas atbild par

¹⁰ Cooperation between Customs and Market Surveillance Authorities (MSA) on risk management in the area of product safety and compliance controls on imported goods.

¹¹ COM(2016)205 final, 6.4.2016.

¹² Guidelines for the cooperation between Border Guards — Customs administrations working at the external borders, 2013. gada aprīlis.

¹³ Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīva (ES) 2016/681 par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV L 119, 4.5.2016., 132. lpp.).

izmeklēšanu). Laikposmā, kas aplūkots šajā ziņojumā, uzmanība galvenokārt pievērsta saziņas uzlabošanai un riska pārvaldības nozīmes skaidrošanai, kā arī esošajai un nākotnē iespējamajai muitas administratīvajai veikspējai. Tā rezultātā ir uzlabojusies savstarpējā izpratne par muitas dienestu un citu tiesībaizsardzības iestāžu dažādajiem pienākumiem, tomēr darbs šajā jomā ir jāturpina.

Saskaņā ar Savstarpējās palīdzības regulas grozījumiem¹⁵ ir paplašināta informācijas apmaiņa dalībvalstu muitas iestāžu savstarpējās palīdzības un šo iestāžu un Komisijas sadarbības nolūkā. Grozītā regula nodrošina plašāku juridisko pamatu dažādām darbībām, kuru mērķis ir panākt, ka uzņēmēji labāk izpilda muitas un lauksaimniecības jomas tiesību aktus. Ja saskaņā ar grozīto regulu savāktie dati būtu pieejami riska pārvaldības vajadzībām, uzlabotos muitas riska pārvaldība dalībvalstu un ES līmenī.

Viens no muitas ieguldījumiem Eiropas Drošības programmas¹⁶ īstenošanā ir konkrētu riska noteikumu (kopēju riska kritēriju) izstrāde aviokravu pārvadājumu drošības jomā. Ir panākta vienošanās par provizoriskiem kopējiem riska kritērijiem. Tā kā aviokravu pārvadājumu jomas kritēriji attiecas ne tikai uz muitu, bet arī uz citām iestādēm, attiecīgiem Komisijas dienestiem, ES Izlūkdatu analīzes centru un valstu muitas dienestiem, to izstrādē ir iesaistīti civilās aviācijas un terorisma apkarošanas eksperti. Tādējādi aviokravu pārvadājumu jomas kopējo riska kritēriju pamatā ir daudzdisciplīnu, starpnozaru ieguldījums no visām iesaistītajām personām, un tie papildinās pašreizējos civilās aviācijas drošības pasākumus kravu un pasta pārvadājumu jomā kā papildu drošības līmenis. Tā kā jaunus riska noteikumus piemēros tikai jaunās importa kontroles sistēmas ietvaros, to īstenošana tiks sākta ne agrāk kā 2020. gada beigās.

Stratēģija arī atbalsta ES Jūras drošības stratēģijas un tās rīcības plāna īstenošanu. Tos pieņēmusi Padome 2014. gada 16. decembrī. Konkrēts solis ir vienotā informācijas apmaiņas vide (*CISE*), kas izstrādāta kā metaprojekts labākai sadarbībai un informācijas apmaiņai starp civilajām un militārajām iestādēm, lai papildus uzlabotu jūrlietu situācijas izpratni un datu apmaiņu. *CISE* mērķis ir uzlabot piegādes ķēdes drošību un atbalstīt jūrniecības nozares preču aprites uzraudzību, kuras pamatā ir riska analīze, un tā sekmē informācijas apmaiņu starp dažādajām iestādēm, kas iesaistītas cīņā pret terorismu un organizēto noziedzību (piem., preču kontrabandu, ieroču un narkotiku nelikumīgu tirdzniecību un nelikumīgā tirdzniecībā iegūtas skaidras naudas pārvadāšanu pār robežām). Attiecīgās ES aģentūras¹⁷ tiek aicinātas stiprināt starpaģentūru sadarbību. Pirmsekspluatācijas validācijas projektā “EUCISE2020” iecerēts līdz 2017.–2018. gadam veikt plašu *CISE* testēšanu un pēc tam to pakāpeniski ieviest līdz 2020. gadam.

Minētajā informācijas apmaiņā vienmēr tiks ievērotas pamattiesības un jo īpaši tiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Regula (EK) 2015/1525, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 515/97 par dalībvalstu pārvaldes iestāžu savstarpēju palīdzību un šo iestāžu un Komisijas sadarbību, lai nodrošinātu tiesību aktu muitas jomā un lauksaimniecības tiesību aktu pareizu piemērošanu (OV L 243, 18.9.2015., 1. lpp.), stāties spēkā 2016. gada 1. septembrī tāpat kā Komisijas īstenošanas akti: Regula (ES) 2016/345 (OV L 65, 11.3.2016., 38. lpp.) un Regula (ES) 2016/346 (OV L 65, 11.3.2016., 40. lpp.).

¹⁶ COM(2015) 185 *final*.

¹⁷ Eiropas Jūras drošības aģentūra (*EMSA*), Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūra (*EFCA*), *Frontex*, Eiropas Aizsardzības aģentūra (*EAA*), Eiropas un Eiropas Kosmosa aģentūra (*EKA*).

2.7 6. mērķis — uzlabot sadarbību ar uzņēmējiem

Muitas dienestu un uzņēmēju sadarbība jau ir uzlabota, pilnveidojot atzīto uzņēmēju koncepciju. Izmaiņas atzīto uzņēmēju sistēmā ieviestas ar Savienības Muitas kodeksu un ar to saistītajiem deleģētajiem un īstenošanas aktiem, un šo izmaiņu dēļ bija nepieciešams aktualizēt atzīto uzņēmēju pamatnostādnes¹⁸.

Atzīto uzņēmēju tīkla grupa izveidota 2007. gadā ar mērķi pārraudzīt atzīto uzņēmēju sistēmas īstenošanu, un 2013. gadā tā sāka otro pārraudzības iniciatīvu, kuras nolūks ir nodrošināt atzīto uzņēmēju noteikumu pareizu un vienotu piemērošanu. Pārraudzība apliecināja, ka atzīto uzņēmēju sistēma ir spēcīga un uzticama. Dalībvalstis ir izstrādājušas stabilas procedūras, kas garantē kvalitatīvu, efektīvu un konsekventu šīs sistēmas pārvaldību.

Muitas riska pārvaldības sistēmā 2015. gadā tika izveidotas divas īpašas mērķgrupas ar risku saistītās informācijas, kas attiecas uz atzīto uzņēmēju sistēmas procesiem un procedūrām, apmaiņai: viena grupa paredzēta sensitīvas informācijas apmaiņai atzīto uzņēmēju sistēmas procesā un otra — tādas informācijas apmaiņai, kas attiecas uz pārkāpumiem, kuros iesaistīti kādas partnervalsts atzītie uzņēmēji.

Citās jomās, piemēram, zināšanu par piegādes ķēdēm uzlabošanā, progress bijis lēnāks.

Pēc tāda tiesiskā regulējuma izveides, kas nodrošina, ka riska pārvaldības vajadzībām ir pieejami augstas kvalitātes dati, ir radies jautājums par to, vai un kādā veidā datus, ko iesniedz tirgotāji un kas tiek iekļauti pasta paku muitas deklarācijās (t. i., deklarācijā CN23), varētu darīt pieejamus un atkārtoti izmantot, lai iesniegtu ieviešanas kopsavilkuma deklarāciju attiecībā uz drošumu un drošību, kā arī muitas deklarāciju. Šī diskusija ir lietderīga arī tādēļ, ka saistībā ar e-komerciju pastāvīgi pieaug mazo sūtījumu daudzums. Dalībvalstu muitas dienesti, pasta operatori, tirdzniecības asociācijas un starptautiskie partneri (ASV, Kanāda un Ķīna) tikuši iesaistīti Pasaules Pasta savienības globālā pasta modeļa ietvaros pieejamo iespēju analīzē. Neatkarīgi no izraudzītās iespējas ir svarīgi, lai tiktu nodrošināta tās sadarbība ar jauno importa kontroles sistēmu.

2.8 7. mērķis — izmantot muitas starptautiskās sadarbības potenciālu

Ir uzsākti un pašreiz tiek īstenoti vairāki pasākumi, lai ar starptautiskās sadarbības palīdzību uzlabotu riska pārvaldību piegādes ķēdē.

Sasniegti tādi panākumi kā Pasaules Muitas organizācijas (PMO) *SAFE* pamatstandartu pārskatīšana¹⁹, starptautisku standartu izstrāde, piemēram, aviokravu pirmsiekraušanas informācijas jomā²⁰, un atzīto uzņēmēju savstarpējās atzīšanas koncepcijas izstrāde²¹. Tiek gatavoti vairāki projekti, kas saistīti ar informācijas apmaiņu ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis (piem., viedu un drošu tirdzniecības ceļu izmēģinājuma projekts sadarbībā ar

¹⁸ http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_guidelines_lv.pdf.

¹⁹ Ar PMO *SAFE* pamatstandartu pārskatīšanas ciklu, ko 2015. gada jūnijā apstiprināja PMO padome, ir ieviesti PMO *SAFE* pamatstandartu grozījumi, tostarp attiecībā uz aviokravu pirmsiekraušanas informāciju.

²⁰ Piem., *Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO)* un PMO kopīgajā darba grupā aviokravu informācijas jautājumus.

²¹ Vienošanās par atzīto uzņēmēju savstarpējo atzīšanu ir noslēgtas ar Norvēģiju, Šveici, Andoru, ASV, Japānu un Ķīnu; pašreiz risinās sarunas ar Kanādu. Savstarpējai atzīšanai nepieciešamās automatizētās datu apmaiņas sistēma ir ieviesta sadarbībā ar Ķīnu, Japānu, Šveici un ASV.

Ķīnu²²). Tomēr, lai šie projekti izdotos, tiem būs nepieciešams izveidot uzticamas IT sistēmas.

3 SĀKOTNĒJIE SECINĀJUMI

Muitas riska pārvaldības reformēšanai nepieciešami ievērojami resursi. Rezultāti panākami tikai ilgākā laikposmā. Lai gan ir sākti daudzi pasākumi, sasniegtais progress ir nevienmērīgs.

Būtiskākais progress panākts pasākumos, kas ir muitas dienestu kompetencē, savukārt pasākumos, kuros nepieciešama plašāka sadarbība starp muitas dienestiem un citām iestādēm, progress ir bijis lēnāks, jo īpaši gadījumos, kad jāsadarbojas ar tiesībaizsardzības un drošības iestādēm.

Pašreizējā īstenošanas procesa posmā galvenās grūtības saistītas ar IT. Ir rasti reāli risinājumi, piemēram, datu pieejamības nodrošināšanai, informācijas apmaiņai un riska analīzes automatizēšanai, tomēr sekmīga īstenošana ir atkarīga gan no pašreizējo IT sistēmu pilnveidošanas, gan no jaunu sistēmu izstrādes un ieviešanas (ko varētu veikt vai nu dalībvalstis ar Komisijas atbalstu vai bez tā, vai arī Komisija).

Nopietna problēma, kas kavē progresu, ir nepietiekamais finansējums nepieciešamo IT sistēmu izstrādei, jo īpaši saistībā ar jauno importa kontroles sistēmu. Programmas “Muita 2020” regulā tā ir atzīta par Eiropas informācijas sistēmu, tomēr programmas “Muita 2020” budžets ir nepietiekams IT ieviešanas izmaksu segšanai.

Līdzīgi resursu ierobežojumi pastāv dalībvalstu līmenī. Dažās dalībvalstīs varētu būt grūti pamatot papildu līdzekļu piešķiršanu nepieciešamo IT sistēmu izstrādei, ņemot vērā apstrādājamo deklarāciju skaitu.

Ja netiks piešķirti papildu resursi, vairākus pasākumus nebūs iespējams īstenot līdz 2020. gada beigām, kā paredzēts stratēģijā un rīcības plānā. Aizkavēšanās ietekmētu arī Eiropas Drošības programmas ar miltu saistīto uzdevumu īstenošanu.

Turklāt nepieciešams papildus analizēt jauno ES datu aizsardzības tiesību aktu ietekmi, jo īpaši attiecībā uz tiesībaizsardzības iestādēm.

Pašreizējā īstenošanas posmā Komisija neierosina veikt izmaiņas stratēģijā vai rīcības plānā.

Tomēr ārēji notikumi un norises²³, kas nav paredzēti stratēģijas un rīcības plāna īstenošanas ceļvedī, var ietekmēt īstenošanu, un to dēļ var būt jāievieš izmaiņas konkrētos pasākumos un jānosaka dažu apakšpasākumu prioritātes. Tādēļ ceļvedi nepieciešams precizēt.

²² Viedu un drošu tirdzniecības ceļu izmēģinājuma projekts tika sākts 2006. gadā ar mērķi izmēģināt konkrētus drošuma un drošības ieteikumus, kas sniegti ES un Ķīnas tirdzniecības PMO SAFE pamatstandartu ietvaros. 2014. gadā viedu un drošu tirdzniecības ceļu IT ekspertu grupa sāka jauna datu apmaiņas IT rīka izstrādi. Tas nodrošinās iespēju apmainīties ar plašāku — un tādējādi lietderīgāku — datu apjomu.

²³ Piem., teroristu uzbrukumi 2015. gadā Parīzē un 2016. gadā Briselē, Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums Nr. 24/2015 “Ar PVN saistītas krāpšanas apkarošana Kopienā: jārīkojas aktīvāk”.

Tiks ņemti vērā Padomes un Eiropas Parlamenta ieteikumi un ietekme uz pamattiesībām.

Būs nepieciešams nopietni izskatīt jautājumu par pieejamajiem resursiem, kas nepieciešami, lai pilnībā nodrošinātu stratēģijā un rīcības plānā noteiktās muitas riska pārvaldības vajadzības, tostarp lai atbalstītu starptautiskā riska analīzi visās muitas procedūrās.